

Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. Commissie OCW
Postbus 20017
2500 EA Den Haag

Datum: 25 november 2022

Geachte leden van de commissie onderwijs,

Met deze brief reageren wij op de brief inzake onderwijshuisvesting (kenmerk 34890344) die de minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs op 23 november naar uw Kamer stuurde. Wij zijn hiertoe genoodzaakt omdat een cruciaal punt in de brief ontbreekt: de noodzaak tot structurele, extra middelen voor onderwijshuisvesting voor primair en voortgezet onderwijs.

Hoge urgentie

De PO-Raad, de VO-raad en de VNG vragen al jaren aandacht voor het schrijnend lage vervangingstempo van de schoolgebouwen in Nederland en het hoge en toenemende aantal verouderde, inadequate schoolgebouwen. In het Interdepartementaal Beleidsonderzoek onderwijshuisvesting (IBO) en de beleidsreactie van het kabinet daarop zagen wij eindelijk de erkenning vanuit de minister van het onderliggende probleem, de oplossing daarvan en de rol die de minister daarin moet spelen. Het is goed dat de minister het IBO als basis neemt voor de aanpak. Er is een integrale, programmatische versnellingsaanpak nodig. In het IBO staat dat hiervoor jaarlijks € 730 miljoen (prijspeil 2019) extra noodzakelijk is.

Zonder extra middelen geen extra schoolgebouw aangepakt

De Minister definieert in zijn brief de taak van het Rijk te smal. Hij vergeet dat hij zorgplicht draagt om gemeenten en schoolbesturen in staat te stellen hun taak ten opzichte van onderwijshuisvesting uit te kunnen voeren. We zijn teleurgesteld en ontstemd dat de minister in de kamerbrief geen zicht biedt op voldoende extra middelen voor de integrale opgave, ondanks de herhaaldelijke erkenning door de minister van deze randvoorwaarde. De noodzaak daartoe mag niet naar de achtergrond verdwijnen. Er zal vrijwel niets worden opgelost met de in de brief van de minister voorgestelde maatregelen zolang het Rijk geen extra middelen ter beschikking stelt. De opgave om alle verouderde en slechte schoolgebouwen op orde te brengen blijft groot en de komende jaren wordt geen extra schoolgebouw aangepakt. Sterker nog: door de stijgende prijzen vertraagt de vernieuwing van de schoolgebouwen.

Integrale aanpak noodzakelijk

Goed onderwijs vereist goede schoolgebouwen, die onderwijsadaptief zijn, een goed binnenklimaat hebben, geschikt zijn voor inclusie, duurzaam zijn en betaalbaar in de exploitatiefase. Dit is alleen te realiseren als er een integrale aanpak én integrale financiering is. Enkelvoudige subsidieregelingen voor bijvoorbeeld ventilatie (SUVIS) of verduurzaming (DUMAVA) zijn lapmiddelen die slechts deelaspecten bestrijken. Ze vragen daarnaast veel tijd en geld voor aanvraag en verantwoording.

Ook de middelen uit het Klimaatfonds zijn alleen voor verduurzaming in te zetten en faciliteren niet de integrale onderwijshuisvestingsopgave. Bovendien is nieuwbouw ervan uitgesloten en staan de beschikbare bedragen in geen enkele verhouding tot de opgave. In de eigen beleidsreactie geeft het kabinet aan dat voor de aanpak van 7% van de schoolgebouwen in de eerste vier jaar circa € 2,9 miljard nodig is. Met een bijdrage uit het klimaatfonds van in totaal € 2,75 miljard voor ál het maatschappelijk vastgoed gaat dit dus niet lukken.

De door de minister opgerichte taskforce financiering biedt eveneens geen oplossing. De problemen met onderwijshuisvesting worden niet opgelost door gemeenten en schoolbesturen op te zadelen met meer schulden. Dit geldt ook voor leningen uit een revolverend fonds. Dergelijke leningen kunnen zij alleen terugbetalen als het Rijk voor de bijbehorende bekostiging zorgt. Daarnaast kost geld lenen van private partijen zo goed als zeker méér geld, omdat investeerders rendement willen maken.

Gemeenten en schoolbesturen doen wat ze kunnen

Gemeenten en schoolbesturen doen wat nu in hun macht ligt. Ze kunnen met de huidige bekostiging maar een te beperkt aantal schoolgebouwen vernieuwen en verbeteren. Ondanks dat de wetswijziging die sectorraden en VNG in 2018 voorstelden nog steeds niet naar uw Kamer is, heeft meer dan 70% van de gemeenten een integraal huisvestingsplan (IHP) opgesteld met haar schoolbesturen, of werkt hieraan. Zij maken hierin inzichtelijk welke kwaliteit van schoolgebouwen zij beogen en welke gebouwen de komende vier jaar aangepakt worden. Doordat de kosten toenemen en gemeenten te weinig ontvangen vanuit de rijksoverheid, vertraagt de uitvoering van deze IHP's. De onzekere financiële situatie van gemeenten bemoeilijkt langjarige investeringen. Schoolbesturen brengen binnen hun mogelijkheden het binnenklimaat in hun schoolgebouwen op orde en verduurzamen waar mogelijk. Veelal gebeurt dit nu vaak in gebouwen die ook op andere vlakken niet voldoen en waar eigenlijk een grondige renovatie of nieuwbouw nodig is.

Met de aanvraag voor het Nationaal Groeifonds waar de minister naar verwijst, proberen schoolorganisaties te werken aan standaardisatie en kostenefficiëntie in de bouw. Met deze aanvraag willen we leren om sneller en beter schoolgebouwen te bouwen. We bereiden deze samen met OCW voor, maar e.e.a. maakt nadrukkelijk géén onderdeel uit van het reguliere beleid, zoals dat in het IBO is verwoord.

Hoe langer we moeten wachten op extra middelen vanuit de rijksoverheid, hoe groter de problemen en hoe duurder de oplossingen worden. En bovenal, hoe langer leerlingen en personeel in inadequate gebouwen moeten blijven leren en werken.

Wij roepen u daarom op om er bij de minister op aan te dringen om het financieel mogelijk te maken ál onze leerlingen en leraren een gezonde, duurzame en goed bruikbare leer- en werkomgeving te geven.

Met vriendelijke groet,

Freddy Weima
Voorzitter PO-Raad

Ingrid de Bonth
Vicevoorzitter VO-raad

Leonard Geluk
Algemeen Directeur VNG